BURIAAD-MONGOLIIN YNEN

1936 onii DEKAABRI 28 № 297 (2030)

ULAAN-YDE KOTO ● 13-daki ZILEE GARNA

BYKEKOLBOONII KOMUNIIS (BOLŞEVIIG) PAARTIIN BURIAAD-MONGOLIIN MOZIIN KOMITEED, BMASSR-iin TOBIIN GYICEDKEKE KOMITEED ba BURPROFSOVEEDIIN ӨL ӨЭ ? BYRIIN OORGAN.

REDAAGCIIN TELEFOONUUD:
Kariuucalgata redaagtoriin 3-44
Kariuucalgata sekretaariin 3-23
Kodoo azaliin kellesiin 7-55

SOVEED SOCIALIIS RESPYYBLIKENYYDEI XOLBOONOI SOVEEDUUDAI ONSO NAIMADUGAAR XURALAI TOGTOOL

Soveed Socialiis Respyyblikenyydei Xolboonoi Konstituuca (yndehen xuuli) batalxa tuxai.

Soveed Socialiis Respyyblikenyydei Xolboonoi Soveeduudai Onso Naimadugaar Xuralai togtooxonь:

Soveed Socialiis Respyyblikenyydei Xolboonoi Konstituuciin (yndehen xuuliiin) projeektii Xuralai Redaakcan Komiisahaa orohon redaakcaaranь batalxa.

XURALAI PREZIIDIYM
Moskvaa, Kreemlь. 1935 onii dekaabr. 5.

SOVEED SOCIALIIS RESPYYBLIKENYYDEI XOLBOONOI
★KONSTITUUCA★
(YNDEHEN XUULI)

I BYLEG
Oloniitiin baiguulga

1 zyil. Soveed Socialiis Respyyblikenyydei Xolboon bolbol xydelmerişen ba tariaaşanai socialiis gyren myn.

2 zyil. SSSR-ei poliitikan yndehe huuri bolbol pomeeşeguudai ba kapitaliistnuudai zasagii unagaahanai ba proletariaadai diktatuurli dailan abahanai aşaar urgan garhan ba bexizehen, azalşanai denytaadnarai soveeduud myn.

3 zyil. SSSR-ei dotorxi byxii zasag bolbol azalşanai depytaadnarai soveeduudaar bejeledeg xotiin ba xydөөnei azalşanai zasag myn.

4 zyil. SSSR-ei ekonoomikan yndehe huuri bolbol azaxuin kapitaliis sisteemii usadxaxa, yiledberiiin zebseg ba xeregselii ezemdexe engei ymsii xaran boliuulza, xyniiji xyn eksploataacalxa jabadalii ygei xehenei aşaar batazahan yiledberiiin zebseg ba xeregselii ezemdexe socialiis ymse ba azaxuin socialiis sisteeme myn.

5 zyil. SSSR-ei dotorxi socialiis ymse bolbol nege gebel gyrenei ymsiin foormotoi (aradbygediin zөөri), nege gebel koperatiiv-kolxoozoi foormotoi (tus tus kolxoozoi ymse, koperatiivai negedelnyydei ymse) baidag baixa.

6 zyil. Gazar, gazar dotorxi bajalig, uhan, oi, zavooduud, faabrikanuud, şaaxtanuud, ryydnigyyd, tymer zamai, uhan zamai ba agaarzamai traansport, baanknuud, xelxiee xolboonoi xeregselnyyd, gyrenei emxilehen tomo tomo xydөө azaxuin gazarnuud (sovxoozuud, maşiinatraaktarai staancanuud g. m), myn tereenşelen komunaal yiledberiiin gazarnuud, xotonuuddaxi ba azyiledberiiin gazarnuuddaxi baira huusiin gol foond bolbol gyrenei ymse bolxo aradbygediin zөөri myn.

7 zyil. Kolxoozuuddaxi ba koperatiiv emxinyyddexi olon niitiin yiledberiiin gazarnuud, amida ba amigyi inventaartaigaa, kolxoozuudai ba koperatiiv emxinyydei byteeze gargadag ed, myn negen adali tedenei oloniitiin barilganuud bolbol kolxoozuudai ba koperatiiv emxinyydei oloniitiin, socialiis ymse myn.

Kolxoozoi yrxete byxen, kolxoozoi oloniitiin azaxuihaa abxa olzohoo gadana, xydөөazaxuin arteeliiin ustaavai johoor, өөriingөө edlyyride, buusaşadarai bagaxan xeheg gazartai, buusaşadara gaa xeheg gazar deere өөriingөө ymsede baixa xamhaltiin azaxuitai, huuxa gertei, ed şime garxa maltai, şubuutai, xydөө azaxuin zizexen inventaartai baidag baixa.

8 zyil. Kolxoozuudai ezelze baigaa gazar bolbol tyloohegyi ba bolzorgyi edlexeer tedeende ygteze, mynxedөө bexizyylegdedeg baixa.

9 zyil. SSSR-ei dotorxi azaxuin jyrenxiilen ezerxexe foormo bolxo azaxuin socialiis sisteemetei negen zerge, өөriingөө azalii yndehe bolgozo togtohon aad, busadai azalii eksploataacalxa jabadalii ogtolon xahaxa, ymsete tariaaşanai ba kustaarnuudai engei zizexen azaxuinuud xuuliaar zybşөөgdedeg baixa.

10 zyil. Azal xeze olhon olzo ba nөөselgejөө, huuxa ger ba ger toironxi xamhaltiin azaxuigaa, gertexi azaxuin ba azabaidaldaa xeregtei jyymenyydee, xubidaa xeregledeg ba taaşaadag jyymenyydee graazdanuudai ymsedөө edelxe erxe, myn graazdanuudai өөriin ynsiin ug zalgamzalxa erxe bolbol xuuliaar xamagaalagdadag baixa.

11 zyil. SSSR-ei azaxuin azabaidal bolbol oloniitiin bajaligii jixe bolgoxo, azalşanai azamidaralai ba sojolbolbosoroloi xemzeeji xelberiltegyi өөdelyylxe, SSSR-ei xarjaalagdaxagyi bejee daaligi baidalii bexizyylxe ba tereenei oborooniin şadalii xysetei bolgoxo intereesii xaraza, gyrenei aradai azaxuin tysebөөr zoxioogdozo xytelegdedeg baixa.

12 zyil. SSSR dotor azal bolbol «xydelmeri xedeggyi xyn jyyme idexegyi» gehen priincibei johoor azal xexe şadaltai grazdaniin byriiin ujalga ba xyndiin xereg myn.

SSSR-te bolbol «xyn byrihee şadabariiinь xireer, xyn byride azalainь xireer» gehen socialiizmiin priincib bejelyylegdeze baina.

II BYLEG.
Gyrenei baiguulga

13 zyil. Soveed Socialiis Respyyblikenyydei Xolboon bolbol tegşe erxete soveed socialiis respyyblikenyydei өөhediin hain duranai negedelei yndehe huuri deere togtohon Xolbooto gyren myn baina gebel:

Rosoi Soveed Federatiiv Socialiis Respyyblike,
Ukrainiin Soveed Socialiis Respyyblike,
Beloruusai Soveed Socialiis Respyyblike,
Azerbaidzaanai Soveed Socialiis Respyyblike,

Gryziinei Soveed Socialiis Respyyblike,
Armiaanai Soveed Socialiis Respyyblike,
Tyrkmeenei Soveed Socialiis Respyyblike,
Yzbeegei Soveed Socialiis Respyyblike,
Tedziigai Soveed Socialiis Respyyblike,
Kazaagai Soveed Socialiis Respyyblike,
Kirgiizei Soveed Socialiis Respyyblike.

14 zyil. Zasagai deede oorganuudaar ba gyrenei zasaglalai oorganuudaar bejelyylegdeze Soveed Socialiis Respyyblikenyydei Xolboonoi medelde baixa zyilnyyd:

a) xolboonoi zyghee olon ulasai xoorondoxi xarilsaandaa tyloolexe jabadal, busad gyrenyydtei doogovornuudii baiguulxa ba ratifikaacalxa (batalxa) jabadal;

b) dainai ba nairamdalai asuudalnuud;

c) SSSR-te şine respyyblikenyydii bagtaan abxa jabadal;

ç) SSSR-ei Konstituucii gyisedxexe jabadalii xinaxa ba xolbooto respyyblikenyydei Konstituucanuudii SSSR-ei Konstituucatai taaruu bailgaxa xeregii xangaxa jabadal;

d) xolbooto respyyblikenyydei xoorondoxi xilenyydii ondoo bolgoxo xeregii batalxa jabadal;

e) xolbooto respyyblikenyydei sostaav soo şine xizaar ba mozonuudii, myn tereşelen avtonoomito respyyblikenyydii togtooxo xeregii batalxa jabadal;

f) SSSR-ei oborooniiji emxilexe ba SSSR-ei byxii zebsegte xysenyydii udaridaxa jabadal;

h) gyrenei monopoliiin yndehe-huuri deere gadaadiin xudaldaa erxilexe jabadal;

g) gyrenei amagalan baidalii haxixa jabadal;

i) SSSR-ei aradai azaxuin tysebyydii zoxioozo baiguulxa jabadal;

j) SSSR-ei gyrenei negedemel biydzeedii batalaxa, myn tereenşelen xolboonoi, respyyblikenyydei ba niutaguudai biydzeedyydii baiguulxa jabadalda orodog nalooguud ba oroşonuudii batalaxa jabadal;

k) niitexolboonoi şanartai baanknuudii, azyiledberiiin ba xydөө azaxuin zurgaanuudii ba yiledberiiin gazarnuudii, myn tereenşelen xudaldaanai gazarnuudii zasaglaxa jabadal;

l) traansport ba xelxiee-xolboonoi xeregii zasaglaxa jabadal;

m) myngenei ba krediidei sisteemii udaridaxa jabadal;

n) gyrenei straxovaaniii emxilexe jabadal;

o) zeelinyydii abxa ba olgoxo jabadal;

ө) gazar edlelgiin ba myn gazarai dotorxi bajaliguudii, oi modii ba uhii edlexe tuxain gol zuramii togtooxo jabadal;

p) gegeerelei ba ėryylii xamagaalxa jabadalai tuxai gol exi zuramuudii togtooxo jabadal;

r) aradai azaxuin too byridxelei negedemel sisteemii emxilexe jabadal;

s) azalai tuxai xuuligargalgiin yndehenyydii zoxiooxo jabadal;

ş) syydbaiguulga ba syydjabuulgiin tuxai xuuligargaxa jabadal; şyyxe saaziin ba graazdan zargiin koodeksnuud;

t) xolboonoi grazdaniin baixa johiin tuxai xuulinuud; xari xynyydei erxenyydei tuxai xuulinuud;

u) amniistiin tuxai niitexolboonoi aaktnuudii gargaxa jabadal.

15 zyil. Xolbooto respyyblikenyydei syvereniteed bolbol SSSR-ei Konstituuciin 14-dexi zyilde zaahan, imagta eneexen xemzeegeer xizaarlagdangi baixa. Ene xemzeenhee gaduur bolbolonь Xolbooto respyyblike byxen gyrenei zasagii bejee daaza bejelyyldeg baixa. SSSR bolbol xolbooto respyyblikenyydei syveeren (byrin) erxii xamagaaldag baixa.

16 zyil. Xolbooto respyyblike byri, respyyblikiingee onso өөre zyilnyydii xargalzahan ba SSSR-ei Konstituucatai gyised taarangiaar zoxioohon өөriin Konstituucatai baixa.

17 zyil. Xolbooto respyyblike byride SSSR-hee syloeteigөөr garxa erxe xadagalagdaza baixa.

18 zyil. Xolbooto respyyblikenyydei teritoori bol tedenei zybşөөrelgyigeer ondoo bolgogdoxo johogyi baixa.

19 zyil. SSSR-ei xuulinuud bolbol xamag byxii xolbooto respyyblikenyydei teritoori deere adali xysetei baixa.

20 zyil. Xolbooto respyyblikiin xuuliin, niite xolboonoi xuulitai holiootoi bolxo jabadal toxiooldoo bolbolonь niite xolboonoinь xuuli xysendee baixa.

21 zyil. SSSR-ei graazdanuudta xolboonoi grazdaniin baixa negedemel jabadal baiguulagdaxa.

Xolbooto respyyblikiin grazdaniin byxen SSSR-ei grazdaniin baixa.

22 zyil. Rosoi Soveed Federatiiv Socialiis Respyyblikede byridehen xizaarnuud: Azoovo-Çernomooriin, Alas-Doronodoxi, Baruun-Sibiirei, Krasnojaarskiin, Ara-Kavkaazai; mozonuud: Voroonezei, Zyyn-Sibiirei, Gooroskiin, Baruun, Ivaanoviin, Kalliininai, Kiirovoi, Kyjbeşevei, Kyyrskiin, Leeningraadai, Moskvaagai, Oomskiin, Orenbyyrgiin, Saraatovai, Sverdloovskiin, Xoito, Staaiingraadai, Çeliaabinskiin, Jaroslaavskiin; avtonoomito soveed socialiis respyyblikenyyd: Tataarai, Başkiirai, Dagestaanai, Buriaad-Mongoloi, Kabardiino-Balkaarai, Kalmagai, Kareeliiin, Koomi, Kriimei, Maariin, Mordovaagai, Voolgiin Neemecyydei, Ara-Osetiinei, Ydmyyrtiin, Çeçeen-Ingyyşiin, Çuvaaşai, Jakuudai; avtonoomito mozonuud: Adegein, Jivrein, Karaçain, Oirodoi, Xakaasai ba Çerkeesei.

23 zyil. Ukrainiin Soveed Socialiis Respyyblikiin byridehen mozonuud: Viinnickiin, Dnepropetroovskiin, Doneeckiin, Kiijevei, Odeesiin, Xaarьkovai, Çernigovoi ba Moldaaviin Avtonoomito Soveed Socialiis Respyyblike.

24 zyil. Azerbaidzaanai Soveed Socialiis Respyyblikede: Naxiçevaanai Avtonoomito Soveed Socialiis Respyyblike ba Uuladaxi-Karabaaxiin avtonoomito mozo bagtadag.

25 zyil. Gryziinei Soveed Socialiis Respyyblikede: Abxaaziin Avtonoomito Soveed Socialiis Respyyblike, Adzaarai Avtonoomito Soveed Socialiis Respyyblike, Yber-Osetiinei Avtonoomito mozo bagtadag.

26 zyil. Yzbeegiin Soveed Socialiis Respyyblikede: Kara-Kalpaagai Avtonoomito Soveed Socialiis Respyyblike bagtadag.

27 zyil. Tadziigai Soveed Socialiis Respyyblikede: Uuliin-Badaxşaanai avtonoomito mozo bagtadag.

28 zyil. Kazaagai Soveed Socialiis Respyyblikiin byridehen mozonuud: Aktiyybinskiin, Ama-Atiin, Zyyn-Kazagstaanai, Baruun-Kazagstaanai, Kargandiin, Kystanain, Xoito-Kazagstaanai, Ymene-Kazagstaanai.

29 zyil. Armiaanai SSR, Beloruusai SSR, Tyrkemeenei SSR, Kirgiizei SSR bolbol eeh diingөө dotor bairlaltai avtonoomito respyyblikenyyd, myn xi[illegible] ba mozonuud yg baina.

Soveed [illegible] kenyyde[illegible] zasaga

30 zyil. [illegible] gan bolbol S[illegible]

31 zyil. S[illegible] Konstituuciin [illegible] cialiis Respyyblike[illegible] [illegible]erşelei dehen xamag byxii erxe[illegible], negente ene-e[illegible] xenyyd bolbol Konstituuciin xyseer SSSR-Jixedeede Soveedta toosolgoo ygşe baidag SSSR-ei oorganuud bolxo: SSSR-ei Jixedeed Soveedai Preziidiymei, SSSR-ei Aradai Kom saarnarai Soveedai, SSSR-ei aradai Komisaariaaduudai kompeteencede bagtaxagyi uşarai — bejeiyyldeg baixa johotoi.

32 zyil. SSSR-ei xuuligargaxa zasag bolbol ton imagta SSSR-ei Jixedeede Soveedaar bejelyylegdedeg baixa.

33 zyil. SSSR-ei Jixedeede Soveed bolbol xojor palaataar byridedeg baixa gebel: Xolboonoi Soveed ba Yndehetenei Soveed xojor myn.

34 zyil. Xolboonoi Soveed bolbol SSSR-ei graazdanuudaar, hunguuliiin ookroguudaar hungagdadag baixa, hungagdaxa noormonь: 300 mingan zonhoo nege depytaad.

35 zyil. Yndehetenei Soveed bolbol SSSR-ei graazdanuudaar, xolbooto ba avtonoomito respyyblikenyyd, avtonoomito mozonuud ba yndehenei ookroguudaar hungagdadag baixa, hungagdaxa noormonь: xolbooto respyyblikenyyd byrihee xorin taba-taban depytaad, avtonoomito respyyblikepyyd byrihee arban nege-negeөө depytaad, avtonoomito mozo byrihee taba-taban depytaad ba yndehenei ookrog byxenhee nege-nege depytaad.

36 zyil. SSSR-ei Jixedeede Soveed bolbol dyrben zilei bolzoroor hungagdadag baixa.

37 zyil. SSSR-ei xojor palaata: Xolboonoi Soveed ba Yndehetenei Soveed xojuulaa adali erxetei baixa.

38 zyil. Xolboonoi Soveed ba Yndehetenei Soveed xojorto xuuligargaxa yysxemzenь adali xemzeetei baidag baixa.

39 zyil. Xuuli bolbol SSSR-ei Jixedeede Soveedai xojor palaatada, tusbyriiin egelei olonxioor abtaa haa batalagdaba geze toologdodog baixa.

40 zyil. SSSR-ei Jixedeede Soveedaar batalagdahan xuulinuud bolbol xolbooto respyyblikenyydei xelen deere, SSSR-ei Jixedeede So-

(Yrgelzeleleнь xojordoxi nuurta).

★ KONSTITUUCA ★

(YNDEHEN XUULI)

veedai Preziidiymei tyryylegşe sekretaaь xojoroi gartabilgataigaar niitelegdedeg baixa

41 zyil. Xolboonoi Soveedai ba Yndehetenei Soveedai seesinyyd negen sagta exileze, myn negen sagta dyyredeg baixa.

42 zyil. Xolboonoi Soveed bolbol Xolboonoi Soveedai tyryylegşe ba tereenei xojor orologşii hungadag baixa.

43 zyil. Yndehetenei Soveed bolbol Yndehetenei Soveedai tyryylegşe ba tereenei xojor orologşii hungadag baixa.

44 zyil. Xolboonoi Soveed ba Yndehetenei Soveedai tyryylegşener tus tus pafaatiingaa xudnuudii xytelze, tedeneigee dotoodo zuram iidalii mededeg baixa

45 zyil. SSSR-ei Jixedeede Soveedai xojor ilaatiin xamtarhan xuralnuudii Xolboonoi Soed ba Yndehetenei Soveedai tyryylegşener elzeegeer xytelberiledeg baixa.

46 zyil. SSSR-ei Jixedeede Soveedai seesinyyd SSSR-ei Jixedeede Soveedai Preziidiymeer zil byri xojor udaa zarlagdan xuraldadag baixa.

Eelzeenhee gaduur bolxo seesinyyd bolbol SSSR-ei Jixedeede Soveedai Preziidiymeer, tereenei ooriinь yzemzeer bujuu, ali xolbooto respyyblikenyydei alin negenei eriiteer zarlagdan xuraldaxa johotoi

47 zyil. Xolboonoi Soveed ba Yndehetenei Soveed xojoroi xoorondo hanal-zyrildoon garbalanь, asuudalanь pariteed johoor baiguulhan zybşelsexe komiisiin şiidxeberide ygtexe johotoi. Zybşelsexe komiisiin zybiinь olzo şiidxeze şadaagyi bolbolonь gy, ali tus komiisiin şiidxelge bolbol xojor palaatiin alin negii xangaxagyi baibalanь, tere asuudalanь xojor nalaatadaa daxin xelsegdexe johotoi. Xojor palaatiin zybtei şiidberi gargaagyi bolbolonь SSSR-ei Jikedeede Soveedai Preziidiym bolbol SSSR-ei Jixedeede Soveedii taraaza sine hunguuli zarladag baixa

48 zyil. SSSR-ei Jixedeede Soveed bolbol xojor palaatiingaa xamtarhan xural deere SSSR-ei Jixedeede Soveedai Preziidiymii iime sostaavtaigaar hungadag baixa: SSSR-ei Jixedeede Soveedai tyryylegşe tereenei arban negen orologşo, Preziidiymei sekretaarь ba Preziidiymei 24 geşyyn.

SSSR-ei Jixedeede Soveedai Preziidiym bolbol byxii azal jabuulgiingaa talaar SSSR-ei Jixedeede Soveedta iledxei toosoogoo ygşe baidag baixa.

49 zyil. SSSR-ei Jixedeede Soveedai Preziidiym bolbol:

a) SSSR-ei Jixedeede Soveedai seesinyydii zarlan xuralduuldag baixa;

b) xysen tygelder jabaza baigaa SSSR-ei xuulinuudta tailbari ygdeg, zoxixo zarliguudii gargadag baixa;

c) SSSR-ei Konstituuciin 47-doxi zyilei johoor SSSR-ei Jixedeede Soveedii taraaza, şine hunguuli zarladag baixa;

ç) ooriingoo yysxelgeer bujuu xolbooto respyyblikenyydei alin negenei eriltiin johoor arad bygediin asuulga (refereendym) jabuuldag baixa;

d) SSSR-ei Aradai Komisaarnarai Soveedai ba xolbooto respyyblikenyydei Aradai Komisaarnarai Soveeduudai togtoolnuud ba zaxiraltanuudii, ug togtool ba zaxiralyanuudai xuulida taaraxagyi baigaa bolbolo segyi bolgon boliuuldag baixa.

e) SSSR-ei Jixedeede Soveedai seesinyydei xoorondoxi zabharta SSR-ei Aradai Komisaarnarai Soveedai tyryylegşiin hanal oruulhanai johoor tus tus Aradai Komisaarnarai tuşaalnaanь sylөөldeg ba tomilodog, hyyleerenь SSSR-ei Jixedeede Soveedai batalga ba tabidag baixa;

f) SSSR-ei oordenuudii xairladag ba xyndete nerenyydii olgodog baixa.

g) yrşөөxe erxii bejelyylen jabuuldag baixa;

h) SSSR-ei zebsegte xysenyydei deede komaandalgii tomilodog ba hөlgen xaladag baixa,

i) SSSR-ei Jixedeede Soveedai seesinyydei xoorondoxi zabharai yjede SSSR-ii dailan dobtolxo jabadal bujuu agreesihaa xarilsan xamagaalalsaxa gehen olon ulasai xoorondoxi xelseete ujalganuudii zailaşagyi gyisedxexe uşar garaa xadanь dainai baidalii sonosxodog baixa.

j) niitiin ba zarim xeheg mobilizaaca sonos xodog baixa;

k) olon ulasai xoorondoxi doogovornuudii ratifikaasaladag baixa;

i) SSSR-hee xari gyrenyydte huugaa byrin itegemzete tyloolegşenerii tomilodog ba duudan busaadag baixa;

m) dergedee akkreditiivlagdahan xari gyrenyydei deplomaad tyloolegşedei itegemziin ba duudalgiin graamotanuudii xylieeze abadag baixa.

50 zyil. Xolboonoi Soveed ba Yndehetenei Soveed bolbol palaata byriiingee depytaadnarai byrin itegemzii şalgaza yzexe johotoi mandaadai komiisanuudii hungadag baixa.

Mandaadai komiisiin oruulhan hanalaar tus tus depytaadnarai byrin itegemzii negen gebel zybşөөze negen gebel hunguuliinь buruuşaaza şiidxedeg baixa.

51 zyil. SSSR-ei Jixedeede Soveed bolbol xeregtei geze toolohon sagtaa jamarş asuudalai tuxaida myrdelgiin ba şalgaltiin komiisuudii tomilodog baixa.

Xamag byxii zurgaanuud ba tuşaaltan xynyyd ene komiisonuudiin eriltenyydii gyisedxexe ba tedende xeregtei materiaal, dokymeentnuudii yxe ujalgatai baixa.

52 zyil. SSSR-ei Jixedeede Soveedai depytaad bolbol SSSR-ei Jixedeede Soveedai zybşөөl ygeigeer ba myn SSSR-ei Jixedeede Soveedai seesi ygei zabharai sagta SSSR-ei Jixedeede Soveedai Preziidiymei zybşөөl ygeigeer syydei xariuusalgada xabaaduulagdaxa bujuu aarestda abtaxa johogyi baixa.

53 zyil. SSSR-ei Jixedeede Soveedai byrin itegemziin bolzor yngerhen xoino bujuu, tereenii bolzorhoonь tyryyn taraahanai hyyleer SSSR-ei Jixedeede Soveedai Preziidiym bolbol şine hungagdahan, SSSR-ei Jixedeede Soveedai zyghee SSSR-ei Jixedeede Soveedai şine Preziidiym togtootor byrin itegemzejee bejedee xadagalza baidag baixa.

54 zyil. SSSR-ei Jixedeede Soveedai byrin itegemziin bolzor yngerhenei xoino bujuu, tereeniiji bolzorhoonь tyryyn taraaxa jabadal garaad baibalanь SSSR-ei Jixedeede Soveedai preziidiym bolbol SSSR-ei Jixedeede Soveedai itegemziin bolzor yngerhenei xoino bujuu tereeniiji taraahanai hyylde xojor harahaa ylyy bişe bolzor dotor şine hunguuli zarladag baixa.

55 zyil. Şine hungagdahan, SSSR-ei Jixedeede Soveed bolbol SSSR-ei Jixedeede Soveedai tyryyşiin sostaavai Preziidiymeer hunguuli bolhonhoo xoişo negen harahaa ylyy bişe bolzor dotor xuralduulagdadag baixa.

56 zyil. SSSR-ei Jixedeede Soveed bolbol xojor palaatiingaa xamtarhan zasedaani deere SSSR-ei Zasagai gazar bolxo SSSR-ei Aradai Komisaarnarai Soveedii baiguuldag baixa.

IV BYLEG.

Xolbooto Soveed Socialiis Respyyblikenyydei gyrenei zasagai deede oorganuud

57 zyil. Xolbooto respyyblikiin gyrenei zasagai deede oorgan bolbol Xolbooto respyyblikiin Jixedeede Soveed myn.

58 zyil. Xolbooto Respyyblikiin Jixedeede Soveed bolbol respyyblikiingee graazdanuudaar 4 zilei bolzoroor hungagdadag baixa.

Tyloolexe noormonuudanь xolbooto respyyblikenyydei Konstituucanuudaar togtoogdodog baixa.

59 zyil. Xolbooto Respyyblikiin Jixedeede Soveed bolbol respyyblikiingee dotor xuuli gargadag gansaxan oorgan baidag baixa.

60 zyil. Xolbooto respyyblikiin Jixedeede Soveed bolbol:

a) SSSR-ei Konstituuciin 16-daxi zyiltei niilyylen taaruulza Konstituucajaa batalan abşa, xubilalta oruulza baidag baixa;

b) dotoroo bagtaadag avtonoomito respyyblikenyydei Konstituucii bataladag ba tedenei teritooriin xiii togtoodog baixa;

c) respyylbikiingee aradai-azaxuin tyseb oa biydzeedii bataladag baixa;

ç) Xolbooto respyyblikiingee syydei oorganuudaar şiidxegdehen graazdanuudii amniistilxa ba yrşөөxe erxii edledeg baixa.

61 zyil. Xolbooto Respyyblikiin Jixedeede Soveed bolbol Xolbooto respyyblikiingee Jixedeede Soveedai Preziidiymii iime sostaavtaigaar hungadag baixa gebel: Xolbooto respyyblikiin Jixedeede Soveedai Preziidiymei tyryylegşe, tereenei orologşod, Preziidiymei sekretaarь ba Xolbooto respyyblikiin Jixedeede Soveedai Preziidiymei geşyyd.

Xolbooto respyyblikiin Jixedeede Soveedai Preziidiymei byrin itegemzenь Xolbooto respyyblikiin Konstituucaar todologdodog baixa.

62 zyil. Xolbooto respyyblikiin Jixedeede Soveed bolbol xuralaa xytelyylxiin tulada ooriin goo tyryylegşii, myn tereenei orologşonorii hungadag baixa.

63 zyil. Xolbooto respyyblikiin Jixedeede Soveed bolbol Xolbooto respyyblikiin Zasagai gazar bolxo Xolbooto respyyblikiin Aradai Komisaarnarai Soveedii baiguuldag baixa.

V BYLEG.

Soveed Socialiis Respyyblikenyydei Xolboonoi gyrenei zasaglalai oorganuud

64 zyil. Soveed Socialiis Respyyblikenyydei Xolboonoi gyrenei zasagai gyisedxexe ba zaxiraxa deede oorganь bolbol SSSR-ei Aradai Komisaarnarai Soveed myn.

65 zyil. SSSR-ei Aradai Komisaarnarai Soveed bolbol SSSR-ei Jixedeede Soveedai ymene xariuusalgatai ba tereende toosoogoo ygşe baixa ba Jixedeede Soveedai şeesinyydei xoorondoxi zabharai yjede SSSR-ei Jixedeede Soveedai Preziidiymei ymene xariuusalgatai ba toosoogoo ygşe baidag baixa.

66 zyil. SSSR-ei Aradai Komisaarnarai Soveed bolbol xysen tygelder jabaza baigaa xuulinuudai yndehii barimtalan, myn tere xuulinuudai gyisedxelgede zoriuulza, togtool zaxiraltanuudii gargadag ba gyisedxelnvydiinь şalgaza baidag baixa

67 zyil. SSSR-ei Aradai Komisaarnarai Soveedai togtool, zaxiraltanuud bolbol SSSR-ei byxii teritoori deere erxebişe gyisedxegdedeg baixa.

68 zyil. SSSR-ei Aradai Komisaarnarai Soveed bolbol:

a) SSSR-ei niitexolboonoi ba xolbooto-respyyblikeп Aradai Komisariaaduudai ba ooriingoo medelde baidag busad azaxuin ba sojolbolbosoroloi zurgaanuudai xydelmeriii negedxedeg ba zalaza jabuuldag baixa;

b) aradai-azaxuin tysebii, gyrenei biydzeedii bejelyylxe ba krediid-myngenei sisteemii bexizyylxe jabuulganuudii erxiledeg baixa;

c) oloniitiin baidal zuramii xangaxa, gyrenei intereesii xamagaalxa ba graazdanuudai erxenyydii haxixa talaar jabuulganuudii erxiledeg baixa;

ç) xari gyrenyydtei xarilsaxa jabadalai talaar jyrenxii udaridalgii bejelyyldeg baixa;

d) bodoto seregei albanda tatagdaxa graazdanuudai zilbyriin kontingeentii todoldog ba ulas oronoigoo zebsegte xysenyydei jyrenxii bai guulaltii udaridadag baixa;

g) zailaşagyi uşar garaa xadanь SSSR-ei Aradai Komisaarnarai Soveedai dergede azaxuin kylьtyyriin ba oborooniin baiguulaltiin xeregyydii erxilxe tusxai komiteeduud ba glaavna ypravleeninuudii baiguuldag baixa.

69 zyil. SSSR-ei Aradai Komisaarnarai Soveed bolbol SSSR-ei kompeteencede bagtaahan zasaglalai ba azaxuin halbarinuudai talaar Xolbooto Respyyblikenyydei Aradai Komisaarnarai Soveedai togtool, zaxiraltanuudii zogsooxo ba SSSR-ei Aradai Komisaarnarai prikaaz ba instryykcedii xysegyi bolgon boliuulxa erxetei baidag baixa.

70 zyil. SSSR-ei Aradai Komisaarnarai Soveed bolbol SSSR-ei Jixedeede Soveedaar baiguulagdaxa, sostaavanь xadaa:

SSSR-ei Aradai Komisaaranarai Soveedai tyryylegşe;

SSSR-ei Aradai Komisaarnarai Soveedai tyryylegşiin orologşonor;

SSSR-ei gyrenei tyseblelei komiisiin tyryylegşe;

Soveed Kontrooliiin komiisiin tyryylegşe;

SSSR-ei Aradai Komisaarnar;

Beledxelnyydei Komiteedei tyryylegşe;

Iskyystviin xeregyydii erxilexe Komiteedei tyryylegşe;

Deede hurguuliin xeregyydii erxilexe Komiteedei tyryylegşe.

71 zyil. SSSR-ei Jixedeede Soveedai depytaadai zyghee asuun lablahan zyilii xylieehen, SSSR-ei Zasagai gazar bujuu, SSSR-ei Aradai Komisaar bolbol gurban yderhөө ylyy bişe bolzor dotor aman bujuu bişemel xariuuji zoxixo palaatadanь yxe ujalgatai baixa.

72 zyil. SSSR-ei Aradai Komisaarnar bolbol SSSR-ei kompeteencede bagtadag, gyrenei zasaglalai halbarinuudii xytelberiledeg baixa

73 zyil. SSSR-ei Aradai Komisaanar bolbol zoxixo Aradaigaa Komisariaadai kompeteenciin xemzeenei dotor ba xysen tygelder jabaza baigaa xuulinuudai ba myn tereenşelen SSSR-ei Aradai Komisaarnarai Soveedai togtool, zaxiraltanuudai yndehii barimtalan, myn tedenei gyisedxelgede zoriuulza, prikaaz ba instryykcedii gargadag ba tedeneigee gysedxelnyydii şalgaza baidag baixa

74 zyil. SSSR-ei Aradai Komisariaaduud bolbol niite xolboonoi bujuu xolbooto—respyyblikeп şanartai baidag baixa.

75 zyil. Niitexolboonoi aradai komisariaaduud bolbol tedende daalgagdahan gyrenei zasaglalai halbariii şuud bujuu, tedenei zyghee tomilogdohon oorganuudaar damzuulan SSSR-ei byxii teritoori deere xytelberiledeg baixa.

76 zyil. Xolbooto-respyyblikeп Aradai Komisariaaduud bolbol tedende daalgagdahan, gyrenei zasaglalai halbariii joho mete Xolbooto Respyyblikenyydei adali neretei Aradai Komisariaaduudaar damzuulan xytelberiledeg ba SSSR-ei Jixedeede Soveedai Preziidiymeer batalagdahan spiiskiin johoor zybxen todorxoi ba xizaarlagdahan tootoi yiedberiiin gazarnuudii şuud sexe zasagladag baixa.

77 zyil. Niitexolboonoi Aradai Komisariaaduudta xabaadaxa Aradai Komisariaaduud:

Oborooniin;
Gadaada xeregei;
Gadaada xudaldaanai;
Zam xarilsaanai;
Xelxiee-xolboonoi;
Uhan zamai traansportiin;
Xynde azyiledberiiin;
Oborooniin azyiledberiiin.

78 zyil. Xolbooto-respyyblikeп Aradai Komisariaaduudta xabaadaxa Aradai Komisariaaduud:

Ideexooloi azyiledberiiin;
Xyngen azyiledberiiin;
Oimodonoi azyiledberiiin;
Gazartariaalangai;
Tariaanai ba malazalai sovxoozuudai
Finaansiin;
Dotoodo xudaldaanai;
Dotoodo xeregei;
Jystiiciin;
Elyyrii xamagaalaxa.

VI BYLEG.

Xolbooto respyyblikenyydei gyrenei zasaglalai oorganuud

79 zyil. Xolbooto respyyblikiin gyrenei zasagai gyisedxexe ba zaxiraxa deede oorgan bolbol Xolbooto respyyblikiin Aradai Komisaarnarai Soveed myn.

80 zyil. Xolbooto respyyblikiin Aradai Komisaarnarai Soveed bolbol Xolbooto respyyblikiingee Jixedeede Soveedai ymene xariuusalgatai ba tereende toosoogoo ygşe baixa ba Xolbooto respyyblikenyydei Jixedeede Soveedai Preziidiymei seesinyydei xoorondoxi zabharai yjede, Xolbooto respyyblikenyydei Jikedeede Soveedai Preziidiymei ymene xariuusalgatai ba tereende toosoogoo ygşe baidag baixa.

81 zyil. Xolbooto respyyblikiin Aradai Komisaarnarai Soveed bolbol SSSR-ei ba Xolbooto respyyblikiingee xysen tygelder jabaza baigaa xuulinuudai, SSSR-ei Aradai Komisaarnarai Soveedai togtool ba zaxiraltanuudai yndehii barimtalan, myn tedenei gyisedxelgede zoriuulza, togtool ba zaxiraltanuudii gargaxa ba tedeneigee gyisedxelii şalgaza baidag baixa.

82 zyil. Xolbooto respyyblikiin Aradai Komisaarnarai Soveed bolbol avtonoomito respyyblikenyydei Aradai Komisaarnarai Soveedai togtool, zaxiraltanuudii zogsooxo ba xizaar, mozo ba avtonoomito mozonuudai azalşanai depytaadnarai soveedai gyisedxexe komiteeduudai togtool, zaxiraltanuudii xysegyi bolgon boliuulxa erxetei baixa.

83 zyil. Xolbooto respyyblikiin Aradai Komisarnarai Soveed bolbol Xolbooto respyyblikiin Jixedeede Soveedaar baiguulagdaxa, sostaavanь xadaa:

Xolbooto respyyblikiin, Aradai Komisaarnarai tyryylegçe;

Tyryylegşiin orologşonor;
Gyrenei tysebielei komiisiin tyryylegşe;
Aradai komisaarnar:
Ideexooloi azyiledberiiin;
Xyngen azyiledberiiin;
Oimodonoi azyiledberiiin;
Gazartariaalangai;
Tariaa ba malazalai sovxoozuudai;
Finaansiin;
Dotoodo xudaldaanai;
Dotoodo xeregei
Jystiiciin;
Elyyrii xamagaalaxa;
Gegeerelei;
Niutagai azyiledberiiin.
Komunaalin azaxuin;
Sociaalin tedxemziin;
Beledxelnyydei Komiteedei tyloolegşe:
Iskyystviin keregyydii erxilxe Ypravleeniiin naçaalnig;
Niite xolboonoi Aradai Komisariaaduudai tyloolegsed.

84 zyil. Xolbooto respyyblikiin Aradai Komisaarnuud bolbol Xolbooto respyyblikiin kompeteencede bagtaxa gyrenei zasaglalai halbarinuudii xytelberiledeg baixa.

85 zyil. Xolbooto respyyblikiin Aradai Komisaarnar bolbol, SSSR-ei ba Xolbooto respyyblikiin xuulinuudai, SSSR-ei ba Xolbooto respyyblikiin Aradai Komisaarnarai Soveedai togtool ba zaxiraltanuudai. SSSR-ei xolbooto-respyybliken aradai komisariaaduudai prikaaz ba instryykcenyydei yndehii barimtalan, myn tedenei gyisedxelgede zoriuulan xarjaata aradai komisariaaduudaigaa kompeteencede bagtaxa xeregyydei tuxai prikaaz ba instryykcedii gargadag baixa.

86 zyil. Xolbooto respyyblikiin Aradai Komisariaaduud bolbol xolbooto-respyybliken bumisariaaduud boibol xolbooto-respyyblikiin bujuu respyyblikiin şanartai baixa.

87 zyil. Xolbooto-respyybliken Aradai Komisariaaduud bolbol, tedende daalgagdahan gyrenei zasaglalai halbarinuudii Xolbooto respyyblikiingee Aradai Komisaarnarai Soveedai ba myn tere mete SSSR-ei zoxixo xolbooto-respyybliken Aradai Komisariaaduudai medel doro baiza xytelberiledeg baixa.

88 zyil. Respyyblikiin Aradai Komisariaaduud bolbol tedende daalgagdahan gyrenei zasaglalai halbarinuudii, şuud Xolbooto respyyblikiingee Aradai Komisaarnarai Soveedai medel doro baiza xytelberiledeg baixa.

VII BYLEG.

Avtonoomito Soveed Socialiis Respyyblikenyydei gyrenei zasagai deede oorganuud

89 zyil. Avtonoomito respyyblikiin gyrenei zasagai deede oorgan bolbol ASSR-ei Jixedeede Soveed myn.

90 zyil. Avtonoomito respyyblikiin Jikedeede Soveed bolbol Avtonoomito respyyblikiingee Konstituucaar togtoogdohon tyloolexe noormonuudii barimtalan respyyblikiingee graazdanuudaar dyrben zilei bolzoroor hungagdadag baixa.

91 zyil. Avtonoomito respyyblikiin Jikedeede Soveed bolbol ASSR-ei xuuligargaxa gansaxan oorgan myn.

92 zyil. Avtonoomito respyyblike byxen, Avtonoomito respyyblikiingee onso oore baidalii xargalzahan ba Xolbooto respyyblikiin Konstituucatai gyised taaruulza zoxioohon ooriin Konstituucatai baixa.

93 zyil. Avtonoomito respyyblikiin Jixedeede Soveed bolbol ooriingoo Konstituuciin johoor Avtonoomito respyyblikiingee Jixedeede Soveedai Preziidiymii hungadag ba Avtonoomito respyyblikiingee Aradai Komisaarnarai Soveedii baiguuldag baixa.

SOVEED SOCIALIIS RESPYYB... ...LBOON

★ KONSTITUUCA ★

(YNDEHEN XUULI)

VIII BYLEG.
Gyrenei zasagai niutagai oorganuud

94 zyil. Xizaarnuuddaxi; mozonuuddaxi, avtonoomito mozonuuddaxi, ookruguuddaxi, rajoonuuddaxi, xotonuuddaxi, tosxonuuddaxi (staniicanuuddaxi, dereevenyyddexi, xuutornuuddaxi, kişlaaguuddaxi, aulnuuddaxi) gyrenei zasagai oorganuud bolbol azalşanai depytaadnarai Soveeduud myn.

95 zyil. Xizaarai, moziin, avtonoomito moziin, ookrugai, rajoonoi, xotiin, tosxonoi (staniiciin, dereevenei, xuutorai, kişlaagai, aulai) azalşanai depytaadnarai Soveeduud bolbol, tus tus xizaar, mozo, avtonoomito mozo, ookrug, rajoon, xoto, tosxonoi azalşanaar xojor zilei bolzortoigoor hungagdadag baixa.

96 zyil. Azalşanai depytaadnarai Soveeduudta tyleelexe noormonь xolbooto respyyblikenyydei Konstituucaar todorxoilogdodog baixa.

97 zyil. Azalşanai depytaadnarai Soveeduud bolbol tedenei medeide baihan zasaglalai oorgonuudai azaljabuulgii xytelberiledeg gyrenei baidalzuramii haxixa jabadalii xangadag, xuuli joho haxidag, ba graazdanuudai erxii xamagaaladag, niutagai azaxuin ba sojolbolbosoroloi baiguulaltii xytelberiledeg, niutagai biydzeedii togtoodog baixa.

98 zyil. Azalşanai depytaadnarai Soveeduud bolbol SSSR-ei ba Xolbooto respyyblikiin xuuliiin johoor tedende ygtehen erxiin dotor togtoolnuudii batalan abxa ba zaxiraltanuudii gargadag baixa.

99 zyil. Xizaarnuudai, mozonuudai, avtonoomito mozonuudai, ookruguudai, rajoonuudai, xotonuudai ba somonoi azalşanai depytaadnarai soveeduudai gyisedxexe ba zaxiraxa oorganuud bolbol, tede soveeduudaar hungagdahan gyisedxexe komiteeduud baidag baixa, ene komiteeduudai sostaav bolbol: tyryylegşe tereenei orologşonor, sekretaarь ba geşyyd.

100 zyil. Xydeenii azalşanai depytaadnarai Soveeduudai gyisedxexe ba zaxiraxa oorganuud bolbol bagaşag tosxonuudta, xolbooto respyyblikenyydei Konstituuciin johoor myn Soveeduudaaraa hungagdahan tyryylegşe tereenei orologşo ba sekretaarь myn.

101 zyil. Azalşanai depytaadnarai Soveeduudai gyisedxexe oorganuud bolbol tedenii hungahan depytaadnarai Soveedta ba myn tere niete azalşanai depytaadnarai Soveedai deede şatiin gyisedxexe oorganuudta iledxei toosoogoo şuud ygşe baidag baixa.

IX BYLEG.
Syyd ba prokuratuura

102 zyil. SSSR-ei dotor zyb-ynen şyylte bolbol SSSR-ei Jikedeede Syydeer, xolbooto respyyblikenyydei Jixedeede Syydyydeer, xizaarnuudai ba mozonuudai syydyydeer, avtonoomito respyyblikenyyd, avtonoomito mozonuudai syydyydeer ba ookruguudai syydyydeer, baha SSSR-ei Jikedeede Soveedai togtoolor johoor baiguulagdahan, SSSR-ei tusxai syydyyd ba aradai syydyydeer bojelyylegdedeg baixa

103 zyil. Xuuliaar tusxai togtoogdohon uşarnuudhaa gadana, byxii syydyydei xereg şyyxe jabadalanь aradai zasedateltьnarai xabaadaigataigar jabuulagdadag baixa.

104 zyil. SSSR-ei Jixedeede Syyd bolbol syydei deede oorgan myn SSSR-ei Jixedeede syydte, SSSR ba Xolbooto respyyblikenyydei byxii syydei oorganuudai syydei jabuulgii xinaxa jabadal daalgagdadag baixa.

105 zyil SSSR-ei Jikedeede Syyd ba SSSR-ei tusxai syydyyd bolbol SSSR-ei Jixedeede Soveeduar taban zilei bolzoroor hungagdadag baixa.

106 zyil. Xolbooto respyyblikenyydei Jikedeede Syydyyd bolbol xolbooto respyyblikenyydei Jikedeede Soveeduar taban zilei bolzoroor hungagdadag baixa.

107 zyil. Avtonoomito Respyyblikenyydei Jixedeede Syydyyd bolbol avtonoomito respyyblikenyydeingee Jixedeede Soveeduudaar taban zilei bolzoroor hungagdadag baixa.

108 zyil. Xizaarai ba moziin syydyyd, avtonoomito moziin syydyyd, ookruguudai syydyyd bolbol xizaarai, moziin bujuu ookrugai azalşanai depytaadnarai Soveeduudaar bujuu avtonoomito mozonuudai azalşanai depytaaduudai Soveeduudaar taban zilei bolzoroor hungagdadag baixa.

109 zyil. Aradai syydyyd bolbol niitebygediin, sexe ba tegşe hunguuliiin erxii yndehe bolgozo niuusa hungaltiin johoor rajoonoi graazdanuudaar gurban zilei bolzoroor hungagdadag baixa

110 zyil. Syyd jabuulga bolbol xolbooto bujuu avtonoomito respyyblikiin bujuu avtonoomito moziin xeler deere xytelegdeze, tus xele medexegyi xynyydii orşuulagşaar damzuulan, xeregeinь materiaaltai gyised tanilsuulxa jabadalii xangaxa ba myn tereşelen syyd deere tyrelxi xeleeree xelexe erxiinь xangadag baixa.

111zyil. Xereg şyyze yzexe jabadal bolbol SSSR-ei byxii syydyydte, xerbee xuuliaar, togtoogdohon onso xizaarlalgiin ygei baibalanь neemei baidag baixa, iimede zemelegdegşede ymeeryylze erxiinь xangaxa johotoi.

112 zyil. Sydьjaanar bolbol bejee daahan ba imagta xuuliiin medel doro baixa.

113 zyil. Byxii Aradai Komisariaaduudai ba tedenei medei doro baihan zurgaanuud bolon, myn tusxai tuşaaltan ba tereşelen SSSR-ei graazdanuudai zyghee xuuliii narın niagtaar gyisedxexe jabadalii xinaxa deede xinalta bolbol SSSR-ei Prokuroorto daalgagdadag baixa.

114 zyil. SSSR-ei Prokuroor bolbol SSSR-ei Jixedeede Soveedaar doloon zilei bolzoroor tomilogdodog baixa.

115 zyil. Respyyblikiin, xizaarai, moziin prokuroornuud ba myn tereşelen avtonoomito respyyblikiin ba avtonoomito mozonuudai prokuroornuud bolbol SSSR-ei Prokurooroor taban zilei bolzoroor tomilogdodog baixa.

116 zyil. Ookrugai, rajoonoi ba xotiin prokuroornuud bolbol xolbooto respyyblikenyydei prokuroornuudaar, SSSR-ei Prokurooroi batalamzataigaar, taban zilei bolzoroor tomilogdodog baixa.

117 zyil. Prokuratuuriin oorganuud bolbol niutagai jamarş emxinyydei xamaarxal ygeigeer, imagta SSSR-ei Prokurooroi medel doro baiza oeriingee daahan yyrgii bejelyyldeg baixa.

X BYLEG.
Graazdanuudai gol yndehen erke ba ujalganuud

118 zyil. SSSR-ei graazdanuud bolbol azal xexe erxetei, tere xadaa, xehen azalaigaa too ba şanarai zergeer adxa azalai xylehetei, garaantitai xydelmeri abdag erxetei baixa.

Azal xexe erxe bolbol arad niitiin azaxuin socialns emxigeer soveed bylgemei yiledberilelgiin xysenyydei xelberişegyi urgaltaar, azaxuin kriizisyydei garxa argii zailuulhan jabadalaar ba xydelmerigyiji usadxahan baidalaar xangagdadag baixa.

119 zyil. SSSR-ei graazdanuud bolbol amaraltiin erxetei baixa.

Amaraltiin erxe bolboi, ton olonxi xydelmerişenei xydelmeriiin yderii doloon çaas boltor bogonidxoxo jabadalaar, xydelmerişen ba albanxaagsadta xydelmeriin xylehe tylelgeteigee zil byriiin amarlta togtooxo jabadalaar, azalşaniiji baigaza amaruuixa sanatoori, amaraltiin ger, klyyb zergiin gazarnuudii yrgeneer olgozo yxe jabadalaar xangagdadag baixa.

120 zyil. SSSR-ei graazdanuud bolbol ytelxe nahandaa, myn ybeşende nerbegdeze bujuu azal xexe şadalaa geexe uşar toxiooldobolonь zeerliin tedxemzeer xangagdadag baixa.

Ene erxe bolbol, xydelmerişen ba albanxaagşadii gyrenei zeeneer batalan xamagaalaxa sociaalin straxovaaniii yrgeneer xygzyylxe jabadalaar, azalşanda tyleehegyi emneigiin tuhalamza yzyylxe jabadalaar, kyroortiin gazarnuudii azalşanai xeregleide yrgeneer olgozo yxe jabadalaar xangagdadag baixa.

121 zyil. SSSR-ei graazdanuud bolbol, erdem hurxa erxetei baixa.

Ene erxe bolbol niite bygediin ujalgata exin hurgalgaar, deede hurguulnuudii orolsuulan tyleehegyigeer hurgaxa jabadalaar, deede hurguuliin huragşadai ton olonxin gyrenei stipeendieer xangaxa sistemeer, hurguulnuudta tyrelxi xelen deere hurgaxa jabadalaar, zavooduud, sovxoozuud, maşinatraaktarai staancanuud ba kolxoozuudta azalşaniji yiledberiiin, seexnaidin ba agronoomiin xeregte hurgaxa tyleehegyi hurgalga emxilexe jabadalaar xangagdadag baixa.

122 zyil. SSSR-te bolbol exener zondo azaxuin, gyrenei, sojol bolbosoroloi ba niite politikiin baidalai ali byxii talaar ereşyyltei ab adali erxenyyd olgogdodog baixa.

Exenernyydei ene erxenyydii bejelyyien edlexe organь xadaa exenernyydte bolbol ereşyyltei adali azal xexe erxe,-azalai xylehe ba amaralta abxa erxe, sociaalin straxovaani ba erdem huralgin erxenyydii olgoxo jabadalaar, exe ba nixannuudai intereesii xamagaalaxa gyrenei xamagaalalgaar, narailaxa exenernyydte azalai xylehe tylelgeteigeer amaralta yxe jabadalaar, tyrelgiin ger, bagaşuudai jaasii ba seserligei ofon yrgen gazarnuudaar xangagdadag baixa

123 zyil. SSSR-ei graazdanuud bolbol, tedenei yndehe jana ba raasiin ilgaa xamaagyi, azaxuin, gyrenei, sojolbolbosoroloi ba niite politikiin byxii baidalnuudai talaar teb tegşe erxetei baixanь xubilaşagyi xuuli joho myn

Yndehenei ba raasiin ilgaa barimtalaza jamar negen ile bujuu dalda johoor graazdanuudai erxii xizaarlaxa bujuu, ali baha, ile bujuu dalda johoor ylyy erxetei bolgoxo jabadal ba, myn tere mete raasiin bujuu yndehenei imagta onso zyilii bujuu yhee xoro ba bahamzalxa jabadalii nomlohon ali byxii nomlol bolbol xuuliaar saazalagdan xorigdodog baixa.

124 zyil. Graazdanuudai sedxilei sylee xangaxiin zorilgoor SSSR dotor syme-ceerkov bol gyrenhee tusagaarlagdahan ba hurguuli bol syme-ceerkovhee tusagaarlagdahan baina. Şazan myrgelei joholol yiledxe sylee ba şazanii esergyysexe propagaandiin sylee bolbol grazdaniin byxenei sylee myn geze toogdodog baixa.

125 zyil. Azalşanai intereeste zoxilduulan socialiis baidalii bexizyylxiin zorilgoor, SSSR-ei graazdanuudta:

a) ygiin sylee
b) xeblelei sylee
c) suglaa ba miitengnyydei sylee
ç) gudamziin zagsaai ba demonstraacanuudai sylee — xuuliaar garaantitai baidag baixa.

Graazdanuudai ene erxenyyd bolbol, tipografinuud, saarhanai zapaas, niitiin ger baişan, gudamza, xelxiee xolboonoi xeregselnyyd ba ene erxenyydii bejelyylxe jabadalda zailaşagyi xeregtei zeeri xogşoloi busa uşarbaidalnuudii azalşan ba tedenei emxinyydte olgozo yxe jabadalaar xangagdadag baixa.

126 zyil. Azalşanai intereeste zoxilduulan, arad olon tymenei emxilelgiin zorig xeşeel ba politikiin idebxiii xygzyylxiin zorilgoor, yiledberişenei eblelnyyd, koperatiivai negedelnyyd, zaluuşuulai emxinyyd, spoort ba oborooniin emxinyyd, sojolbolbosoroloi, teexnike ba şinzelxii uxaanai bylgemyyd zergiin niitiin emxinyydte negedexe erxii ba, myn xydelmerişen angi ba busad azalşanai dundahaa garhan ylemze idebxitei ba uşar haitar medexe graazdanuud bolbol, socialiis baidalii xygzyylxe ba bexizyylxiin tylee temesexe temeselde azalşanai tyryy otriaad bolzo jabaxa ba azalşanai niitiins, gyreneis byxe emxinyydei udaridaxa gol xysen bolxo Byxexolboonoi Komuniis (bolşeviiguudai) paarti bolzo negededeg erxii SSSR-ei graazdanuudta olgon xangadag baixa.

127 zyil. SSSR-ei graazdanuud bolbol bejedee xaidaaxagyi baidalaar xangagdadag baixa. Syydei togtool bujuu prokurooroi eşe zybşeeigyigeer xenş atagai aarestda abtaxa johogyi.

128 zyil. Graazdanuudai oron huusada xaldaza bolxogyi baidal ba bişeg zaxidalnuudai niuusa bolbol xuuliaar xamagaalagdadag baixa.

129 zyil. SSSR bolbol, azalşanai intereesii xamagaalaxiin tylee bujuu, şinzelxii uxaanai azal jabuulgiin bujuu ali, yndehenei sylee olxo temeselei tylee xaşagdan myrdegdeze baigaa gadaadiin graazdanuudta xorgon huuxa erxe olgodog baixa.

130 zyil. SSSR-ei grazdaniin byxen Soveed Socialiis Respyyblikenyydei Xolboonoi Konstituucii barimtalan haxiza jabaxa, xuulinuudiinь gyisedxexe, azalai discipliine haxixa, niitiin yyrgede ynen şudargaar xandaxa, socialiis oionoi baidalai zuramii xyndelxe ujalgatai baixa.,

131 zyil. SSSR-ei grazdaniin byxen, soveed baidalai ariuun ba oiroo xyregdeşegyi huuri boixo, exe oronoi bajalig ba xyse şadalai yndehe bolxo byxe azaişanai şanga şadaltai ba bolboson baidalai yndehe bolxo olon niitiin socialiis ymsii xadagalan haxixa ba bexizyylxe ujalgatai baixa.

Oloniitiin ba socialiis ymsede xaldaza gar xyrhen xynyyd bolbol aradai daisan myn.

132 zyil. Niite bygediin seregei alba bolbol xuuli joho myn.

Xydelmerişen Tariaaşanai Ulaan Aarmida seregei alba xexe jabadal bolbol SSSR-ei graazdanuudai xyndete ujalga myn baina.

133 zyil. Exe oronoo xamagaalaxa jabadal bolbol SSSR-ei grazdaniin byxenei ariuun ujalga myn. Exe niutaghaan urbaxa jabadal, şaxaa tangarigaa ebdexe, daisanai talada oroxo, eeriingee gyrenei seregei xyse şadalda xoxidol xexe, şpionaaz yiledxe jabadalnuud bolbol tuilai xyşer xoroto yilenyydte toologdozo, xuuliiin ton şanga xatuugaar saazalagdadag baixa.

XI BYLEG.
Hunguuliiin sisteeme

134 zyil. Azalşanai depytaadnarai byxii Soveeduudta: SSSR-ei Jixedeede Soveedta, xolbooto respyyblikenyydei Jixedeede Soveeduudta, xizaarnuud ba mozonuudai azalşanai depytaadnarai Soveeduudta, avtonoomito respyyblikenyydei Jixedeede Soveeduudta, avtonoomito mozonuudai azalşanai depytaadnarai Soveeduudta, ookruguudai, rajoonuudai, xotonuudai ba tosxonuudai (staniicanuudai, dereevenyydei, xuutornuudai, kişlaaguudai, aulnuudai) azalşanai depytaadnarai Soveeduudta depytaadnarii hungaxa jabadal bolbol, bygede a sexe hunguuliiin erxiin yndehii sa hungaltiin johoor hungagşa johotoi.

135 zyil. Depytaadnarii h bolbol bygede niitiin baixa joh tai (ergiyy) xynyyd ba hunguuli deer xahagdahan xynyydhee bi man naha xyrhen, SSSR-ei byx bolbol, raasa ba yndehenei ilga ge, erdem hurguuliiin ceenze, dal, sociaalin ug garbal, zeeri ba yngerhen sagai azaijabuulg pytaadnarai hunguulida orolsox xa erxetei baixa.

136 zyil. Depytaadnarii h bolbol tegşe baixa johotoi: gra ge nege duunai erxetei baixa; nuud hungaltada tegşe erxiin dadag baixa.

137 zyil. Exenernyyd bolbo li hungaxa ba hungagdaxa erx

138 zyil. Ulaan Aarmida a graazdanuud bolbol byxii graaz hungaxa ba hungagdaxa erxetei

139 zyil. Depytaadnarii h bolbol sexe baixa johotoi: tosx azalşanai depytaadnarai Sove SSSR-ei Jixedeede Soveed xy depytaadnarai byxii Soveeduud bol, sexe hunguuliiin johoor şuud sexe yiledegdeg baixa.

140 zyil. Depytaadnarii hun bolbol niuusa baixa johotoi.

141 zyil. Kandidaadnar bo boloxodo hunguuliiin ookruguud baixa.

Kandidaadnarii tabixa erxii xinyyd ba azalşanai bylgemyyo paartiin emxinyydte, yiledberişen koperatiivuud, zaluuşuulai emxin bolbosoroloi bylgemyydte olgog dadag baixa.

142 zyil. Depytaad byxen e delmeriiin tuxai ba azalşanai Soveedai xydelmeri tuxai hungag toosoo iledxelee ygşe baidag ba maar togtoogdohon johii barimtı şadai olonxiin şiidxeberieer xezei dagdan busaagdaza boldog baixa

XII BYLEG
Geerb, tug, niis

143 zyil. Soveed Socialiis Re dei Xolboonoi gyrenei geerb bo bymberseg deere, naranai tujaan soor xyreelhen alxa xaduur xo «Byxii oronuudai proletaarinar ne ze xolbooto respyyblikenyydei x bişehen bişegtei baiza, geerbiin taban xoşuuta odotoi baixa.

144 zyil. Soveed Socialiis Re dei Xolboonoi gyrenei tug bolbol deere, tereenei eşe taliin deede bişehen alxa xaduur ba tereenei xybee xyneetei taban xuşuuta ul xa Xyndelen ba utiinь zişeete baixa.

145 zyil. Soveed Socialiis Re dei Xolboon... baixa

Kons... xubilgaxa zura

146 zyil. SSSR-ei Konstituucii bilgaxa jabadal bolbol zybxen SSS de Soveedai xojor palaatiin gesy xojor xubilhaa dooşo bişe, olonxi eer batalagdahan togtoolcor yilec xa johotoi.

Soveed Socialiis Respyyblikenynoi Soveeduudai Naimadugaar
Prezidiym:

N. Ajtaakov	*A. Mikoj*
I. Akuulov	*V. Moolc*
A. Andreejev	*G. Mysab*
Jy. Axyn-Babaajeb	*G. Ordzo*
V. Bliyyxer	*G. Petroo*
S. Bydioonii	*P. Pooste*
K. Voroşiilov	*A. Raximb*
N. Jezoov	*Ja. Rydzy*
A. Ždaanov	*I. Staalin*
L. Kaganoviç	*D. Sylimov*
M. Kaliinin	*N. Xryyşçev*
A. Kiselioov	*A. Çerviakc*
S. Kosioor	*V. Çybaarь*
M. Litviinov	*N. Şveernik*
P. Liyybçenko	*R. Eejxe*

Moskvaa, Kreemlь. 1936 onoi dekaat

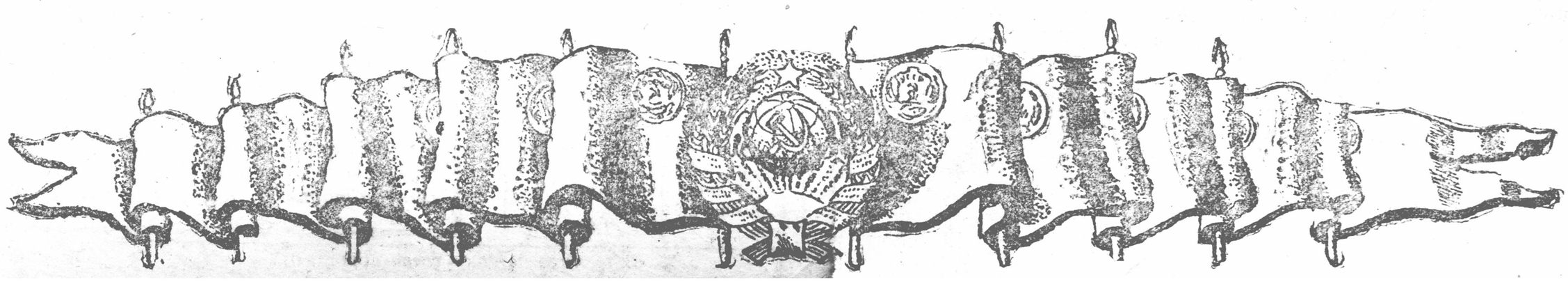

...nii iledkeliigi kaluunaar saişaana

...10 ydeşe. Ulaan-...n Özeen somo-...surguuliiin go-...imesen baişan ...ebkiten koriood ...patefoonii el-...ulakiigi şagna-...somonii sovee-...olko gee.

...ltar kynyydç ...ymç neegdebe.

Bykekolboonii ...VIII Kural deere, ...uu jike voozdi ...bii kelesen iledke-...iin bataisan Kons-...lbarilan, paartiin ...retaar nek. Cede-...ebe. Sonor serem-...dkeliigi sonososo-...12 kyn daguulan ...çed byken zolto ...tituuca ba neker ...arca saikan lied-keliigi saişaaba.

Batalan absan rezoliuuca soogoo pleenym iime ujalganuudiigi abba: 1) neker Staalinii iledkel ba şine Konstituuciigi aradzondo ulam gynzegiigeer oilguulka, 2) azakuin bykii salbari deere stakaanovtanii kedelgeegi delgeryylze, kabariin tarilgiin bykii beledkeliigi fevraali negende dyyrgeke, maliigi koroltogyigeer ondo oruulka, tel abalgiigi erkim sainaar engergeke, 3) somon dotorki nom biçeg medekegyi 29 kyniigi fevraali 1 boltor surgaka, raadiootoi bolko ba arig ceberiin kedelmeriiigi saizaruulka, 4) 1936 onii mengen teleberinyydiigi dekaabri 20 boltor ayyrgeke. Ede bygediigi tus nekedyydte kariuucalgatalgaar daalgaba.

Jeresitiin.

...in vagoonii kombinaadiin kedelmariçediin cuglaan deere

...kombinaadiin ke-...d kedelmeriçed, ...l bol, Soveeduudiin ...nii Oncojaaraltai ...in delegaad nek. ...i toocooto iledke-...onirkozo duulaba. ...Kural tukai, agaa ...neker Staalin ba ...el tukai, Kuraliin ...eker Staalinii iled-...baika yjiin bajas-...as, minuutanuud ...eereni ilgan, nek ...or iledkel kebe. ...deere kyoterelki-...olkoos koişo ba ...gi bolzo ilgarasa-...jiin yjede darlag-...n dariagça angitai-...ky seze jabasan ...nuud gyiceldeze, ...stituucada altan batalan biçegdebe ...luca soo manaiv ...jigi baiguulagça-...lçadiin i l a l t a ç e g d e ç e b e ...e keregtei şuu. Bi-...oltoi zargaltai kyn zon geze delekei deere ygei geze keleed, iledkeliingee dyyrgeltede zavoodiingoo kedelmeri tukai togtozo kelelcebe.

—Bidener jike muugaar kedelmerileze bainabdi, ilangajaa tanai kombinaad muugaar kedelmerilene, yiledberiiiugee tesebiigi dyyrgedeggyi baina. Menee cagta iime dutagdaltai jabakamnai jikeçeg işyyritei geeçe. Manai zavood deere çadabaritai zonuud zakaas baika tula, tedenee, emkidkeze baisan bykii kycee elsyyleze, dutuunuudaa cem usadkakiigi urinab. Staalinii Konstituucatai bolsondoo bajarlaza, kariuudani, vagoonuudiin zasabariiigi çanartaigaar, tesebees ylyylen dyyrgeke josotoibdi, geze uriaalaar nek. Meezin iledkelee dyyrgesen.

Ene uriaagiini, kombinaadiinkid kyndetelgeer ugtaza bodoto kereg deereni bejelyylkeer bejenyydee ujalgalasan baina.

O.D. Doorzin.

Ynete beleg

...aimagiin pioneeaaca syyliin kedearşa soo kyygediin ...kedelmeriiigi ne...ulba. Surguulinuueki pioneeriin ...ud emkidkeliin ta...salzaraa. Ene zu...pioneeriin laager ...e, kyyged...ii...ceng... ...ngyylkiinkid Mad... ...oguud ...Romanilo... ..., uran zok..., m.) emkidkegdeze, ...juun beligyydiigi ...baina. Ene kryzoo...adaza keden olon ...ud, duuçan, ider ...çod, pegeduud, ne...oloo.

...zil—1936 onii ap... Jaruuniin aimag... olimpiaada em...eneende 132 kyy...nuçad, myzekaantnuud, uran zokioolaçad kabadaa sen. ...idiigi erkim sai...ten engergeze, za...ee ileryylen olozo ...a, Jaruuniin pio...aaca bol, BMASSR-...tologollogço Da...aanoviç Dorziijeban tekerigiin be...ssan baina.

...rim kedelmeri ba terenii erkim yre bol aimagiin komsomooliin komiteediin pione riin keltesiigi daagça nek. Zamca Tymyynoviin erkim kedelmeri bolno. Nek. Tymyynoviin kedelmeri ganca Jaruunada, ganca manai respyybiike dotor saişaagdasan bişe, men komsomooliin Ceentr Komiteedoor saişaagdasan baiNek. Tymyynov komsomooliin CK iin uriaalaar Moskvaa —CK oçozo, kedelmeriiingee tukai raaport iledkelee egesen baina. Tiin CK ene kedelmeriiigini saişaaza, Jaruuniin pioneeriin kedelmeriiigi salnaar jabuulkiin tulda, Jaruuniin pioneeriin emkide ynete beleg egee. Ene beleg sooni: pioneeriin baişan bariuulaka 50 mingan tekerig, keden paar goorno, barabaanguud, gojo saikan bolgon tuguud, salbariiin tuguud, otriaad brigaadiin temdegyyd olon bii. Ene bol, Jaruuniin pioneernuud ba terenii erkim ketelberilegçe nek. Tymyynovto egtesen beleg men.

Jaruuniin pioneeriin kedelmeriiin erkim kedelmeri bol busa aimaguudiin ba goorodiin pioneeriin organizaacanuudiin kedelmeride zişee bolbo josotoi,

R. Agiinskii.

FIZ...YLITYYRE

...in ebeliin ama...
...diin bykii ka...
...eki kyyged teleb...
...kaltiraza naadaka ...lbo.
...geze koomplekiin ...alcaliin çanartai ba...caniin komaanda, ...emkidkeg lene.
...lin 6-nii eder, Selen...i baruun ergide, su...caniin estafeeta bol...e baina. № 1, № 2, № 3, № 4, № 5, PVZ ba Bu...laad dunda surguulinuudiin ...gçad kabaadalcaka baina. ...zişeete surguuliiin su...rag... ...rtiin rajoonuudta canaar ...

Pioneernuudi... ...in dergede, surguuliiin h... ...tyyriin zaabariçan deayyre... ...bolbo. Tedenii ujalgani bag... ...caniin jabadal ta surgaka ...

...rgasan DANZANII Kinau şalgagça KORÇONZABIIN B...

...Verstaadagi...

SOJUUZ FOTO.

Zurag deere: Madriidiin froontdo zasagiin ceregyydiin morin ceregyyd uragşatai razveedka keed bucaza jabana.

ISPAANIDAKI GRAŻDAAN DAINII BAIDAL

faşiis terroor

Madriid, dekaabri 25. (TASS). Gazeetanuudiin biçesenii josoor, Argonida yimyyleeçediin ezelesen byke gooroduudta faşiis terroor zigşyyritelgeer delgeresen baina. Egea de Los Kavalijeerosto 1200, Ynkastiliodo 200 ylyytei respyyblikiinkid buuduulaza alagdaa. Kakada eder byri 16 kyniigi buudan aladag baina. Gooroduudiin aradzon eleskelende jadaraza baina.

Ispaaniiin aradzondo tusalaka komiteed

Loondon, dekaabri 25. (TASS). Loondon goorodto Ispaaniiin aradzondo tusalamza kyregeke byke aangliiin negedemel komiteed baiguulagdaba. Ene komiteedto respyyboliken Ispaanida tusalaza baisan byke organizaacanuud oroson baina. Ene komiteed tyryyşiin eelzeende Madriidiin jere suusan zoniigi zoelgoze gargakiin asuudaliigi erkileke geze şiidesen baina.

Meriidiin vogzaaliigi boombodobo

Valeensi, dekaabri 21,(TASS). Respyyblikiin aviaaca Merlida goorodiin vogzaaliigi ba men Badakoosoos zyyntee baisan ceregiin ulkaçanartai pyynktnyydiigi boombodobo.

Tyryylen jabaza baina

Kori (Manai korrespondeentoos telefoonoor).

1936 onii dekaabriiin 25-da Doolo Kudanii somsoveediin preziidiymiin zebleen, kolkoozuud in tyryylegçel, brigadiirnuud, modobeledkeliin naidal gatadiin k a b a a d a l g a a r b o l s o n b a e n e zebleen deere tus ederees ekileed 1937 onii janvaariiin 5-nii eder kyrter stakaanovtanii dekaada jabuulaza modobledkeliin kedelmeriiigi kurdadka geze togtooson. Ene somonii Raazymoviin neremzete kolkooz (tyryylegçeni D.D. Zoltiin) gegçe modobeledkelee janvaariiin 20-do dyyrgeke geze naiduulasan baina. Tereençelen Bliyykeriin neremzete kolkooz (tyryylegçeni nek. D.D. Batiin) modobeledkelee janvaariiin 1-de dyyrgeseer ujalga abaza, meriicee ekilebe.

Tus somon Kezengiin somontoi meriicee batalsan balgaa. Ongeregçe ederiin medeegeer, Doolo Kudanaikid tyryylen jabaza baina. **D.C. Dondogiin.**

Bookoniikin kedeliit Buriaad-Jengyydte tusaliit

Bookonii aimagiin Buriaad-Jengyydiin baleg soo Staalin Konstituuciigi aradzondo gyn udkataigaar oilguulka geze oroldonogyi. Bookonii aimgyicedkom ba paartiiin aikom beledkeltei sa n iledkelçeniigi belegyydte ilgenegyi; niutag niutagta kolkoozniguud, niutagtaa samotiook josoor kelcee bolson baina. Konstituuciigi paartiiin ba komsomooliin organizaacanuud oilgozo abkiin telee katuu keçeeleer kyçeleze baina.

B Jingyyd belegiin Moolotoviin neremzete kolkooziin geşyyd Jilbaajev ba Jirbaajev gegçed şine Konstituuca tukai duulaaç ygei baisan baiba. Ene kolkooziin azakuin kedelmeri nyyd, ilangajaa tariaa tuşaalgaton muugaar jabasan uçarni k daa, şine Konstituuciin udkiigi olon kolkoozniguudta oilguulaagyi baisaniigi gereçelene.

Bookonii aikom ba aimgyicedkom eneen tuşaa juu bodozo baina kab? Aimagiin pooçtiin tasagiin zygees gazeeta zurnaal 20-30 konog bolson koino somonuudta taraadag uçar tuşaa basa juu bodozo baina kab.

Kedee biçegçe.

Syyd-prokuratuurida kedelmerilegçediin zebleen

Moskvaa, dekaabriin 25-da SSSR-iin Jystiiciin Arkomaadiin baişanii zasedaaniiin zaal soo grazdaan zargiin keregiigi erkileke syyd-prokyroo riin kedelmeriçediin Bykekolboonii anka tyryyşiin zebleen neegdebe. Ene zebleende jikedeede syydnyydiin graazdanii kolleegiin tyryylegçenyyd, Kolbooto respyyblikenyydiin prokyrotuurnuudiin grazdaan tasaguudiin naçaalniguud, Soveed Kolboonii jike jike mozo ba kizaarnuudiin syyd, prokyrooriin kedelmeried kaaradeba.

Zebleenii neelge deere Jystiiciin Arkom nek. *Kriileenko* delgerengii yge kelebe.

Ene zebleen bol grazdaan keregyydeer prokyrotuurnuudiin jabuulasan kedelmeri ba grazdaan keregyydeer syydiin gargasan şiidkeberinyydiin ker zerge bejelyylegdeze baisan tukai i'edkelnyydiigi sonoskobo, tereniigi zebsen kolceke baina.

Zebleenii kedelmeri dekaabriiin 29 kyreter yrgelzelene (TASS).

BK(b) P-n Mozkom—nek. Jerbaanovta, Arkomsoveed—nek. Dorziijevta, TGK-iin tyryylegçe —nek. Dampiloonda, Beledkeliin Komiteediin teleelegçe nek. Moçaalovto, „B M. Praavdiin" redaagcada

RAAPORT

„Burzagotpyşniiniin" respyyblikiin kontooro dekaabriiin 10-da angiin arisa beledkeliin 4-deki kvaartaliin tesebiigi 104,7 proc. ba ziliingee tesebigi 107,3 proc. gyicedkebe. Ene bol tanai eder byriiin ankaral oroldolgiin, ton jike tuslamziin, enco mergen ketelberiiin yre asaniigi medyyleje. Anguuçan—stakaanovtanii respyyblikiin sliood deere absan ujalganuudaa bodoto deereni bejelyylkiin telee, anguuriiin azalda socialiis meriiceegi ba udaarnigçalgiin meetodiigi ergeneer delgeryylsen uçar bol, ene amzaltiigi tuilaka keregte gaikamşag jike tylkice bolson baina.

Beledkel yrgelzelseer. Kontooriin kollektiiv ba beledkeliimnai bykii aparaad beledkeliin tesebiigi maksimaalin ylyybçelkeer kedelmeriee zasaba.

„Burzagotpyşniiniin" direegtor—**Çeliveerov.**

Ider zokioolçodiin kui kural

Jaruuniin aimagiin komsomooliin komiteed 1937 onii janvaariiin negende aimag sooki ider zokioolçodiin kui kural kekee baina. Ene kui kuralda ider duuçad, uran zokioolçod, poeeduud ba artiistnuud cuglarka. Ene juu karuulanab gekede, manai soveediin bajaskalanta doriuun kyygediin dunda uran saikanii keregiin delgerze, manai kyygediin zargalanta kekiyy suralcai, ujan nugarkai beligee çeleetei debzyylze jabasaniigi gerçelene.

„Erkim suralcaliin telee"

Jaruuniin mikanii sovkooziin politotdeeliin „Maka ba tosonii telee" geze gazeetiin redaagtor, buriaadiin uran zokioolçonek. **Baldanzaboon** „Erkim suralcaliin telee" geze kuudasa emkidkee. Ene kuudasan bol Gyyndiin gyiced bişe dunda surguuliiin suragçadiin kyceer nek. **Baldanzaboonii** yyskeleer garna. Ene bol, surguuliiin suralcaliin kedelmeride tusa bolkoos gadana, kyygediin uran saikanii beligiigi ileryylen deeşelyyleke keregte ton çukala yyskel bolno.

Socialiis sojoliin baişan

1937 onii turşa soo Jaruuniin **aimagiin tebte** socialiis sojoliin **baişan** barigdana. Terenees gadana, men soveeduudiin baişan barigdaka gene.

Kelceegee 200 proceent dyyrgee

Booken. Ongoi-Kutaankiin **belegiin** „Udaarnig" kolkooziin **anguuça neker** Van-Çyzyi gegçe zil byri agnuuriiingaa kelceegi 2-3 dakin ylyybçelen **dyyrgedeg** jym. Ene **neker engeregçe zun** respyyblikiin **anguuçan**—stakaanovtanii kurallia delegaad bolzo oçozo, BMASSR-iin TGK-iin kyndete graamata ba „erkim anguuçiin temdeg" şan abaa sen. Menee zilde **neker** Van-Çyzyi nege **brigaada** emkidkeed agnaza **jabana. Ederee** ujalgata kelceegee 200 proceent dyyrgebe.

Aimag soo angiin arisanii beledkel engeregçe ziliinkiees kanigyi sainaar jabana. Bilçeriin selpoo angiin arisa beledkeke tesebee 170 proceent dyyrgesen, men Jerbaanoviin neremzete selpoo—112 proceent gyicedkebe.

Edenii kazuugaar geegdengi selpoonuud bii jym. Ziseelebel, Osiin selpoo tesebee arai geze 19 proceent, Bliyykeriin neremzete selpoo 30 proceent dyyrgeze jabana.

Batiin.

Ulaan-Yde—Moskvaa

Noovosibiirskees caaşaa garba

Manai komaanda, dekaabriiin 26-nii eder bultadaa Noovosibiirskees caaşaa garbabdi. Baraabinii taliigi saad gyi jabaza engerke bezebdi geze naidanabdi.

Butanaajev

Kaariuucalgata redaagtoriigi tyr orologço D. ARDIIIN

SONOSXOL

Byxexolboonoi Komuniis (bolşeviig) Paartiiin Buriaadmongol Mozlin Komiteedei, BMASSR-ei Tybei Gyisedxexe Komiteedei, Profsojuuzai Buriaadmongoloi Soveedai ORGAN

BURIAADMONGOLOI YNEN

GAZEETA 1937 on soo yder byri GARXA

ŞAMDAŻA ZAXIGTII

ZAXIXA YNENb:12 hariin—15 tyxerig;
6 hariin— 7 tyxerig 50 myn.;
3 hariin— 3 tyxerig 75 myn.;
1 hariin— 1 tyxerig 90 myn.;

BYXELI ZILEER ZAXIGTII

Pooçtiin tahaguud, naidalgatan, bişeg zoogooşen, „Sojuuzpeçatiin" aimaguudai tahaguud zaxilii abdag.

«B.-M. Praavda» ba «Ynenii» tipograafi. Ypolglaviin 480.